

Vergaderjaar 2010–2011

20 043

Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa

AC/ Nr. 84

VERSLAG VAN DE ZITTING 2011 (EERSTE DEEL)

Vastgesteld 8 februari 2011

1. Inleiding

De delegatie uit de beide Kamers der Staten-Generaal naar de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa¹ heeft van 24 t/m 28 januari 2011 deelgenomen aan het eerste deel van de zitting 2011 in Straatsburg. Zij brengt hiermee verslag uit van de behandeling van de tijdens deze vergadering geagendeerde onderwerpen en van de bijdragen van haar leden aan het debat over die onderwerpen. Bij de verschillende onderwerpen in dit verslag zijn de nummers van de desbetreffende documenten vermeld, die kunnen worden terug gevonden op de website van de Parlementaire Vergadering². De teksten van de aan het slot van de debatten aanvaarde resoluties en aanbevelingen kunnen via de desbetreffende hyperlink direct worden opgeroepen.

Aan het begin van dit deel van de 2011-sessie werd de delegatie mondeling geïnformeerd over een aantal binnen de Raad van Europa lopende zaken en relevante ontwikkelingen door de Permanente Vertegenwoordiger bij de Raad van Europa, mevrouw E. Berends, daarin bijgestaan door de plaatsvervangend Chef de Poste, drs. M.J. van der Kolk. Mevrouw Berends wees op het feit dat Turkije sedert november 2010 voorzitter is van de Raad van Europa en een aantal prioriteiten aan dat voorzitterschap heeft verbonden. In de eerste plaats zet het in op een versterking van de rol van de Raad van Europa «in de Europese architectuur». Die versterking acht het noodzakelijk omdat de unieke waarde die de Raad als organisatie heeft in de veelheid van andere Europese organisaties nog onvoldoende wordt benut. Een tweede prioriteit van Turkije is de hervorming van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), die vooral zal moeten resulteren in kortere procedures en een betere implementatie van de uitspraken door de lidstaten. Het daarop gerichte akkoord van Interlaken dat in 2010 tot stand kwam zal daarom onverkort worden uitgevoerd. Derde prioriteit van het Turkse voorzitterschap betreft de toetreding van de Europese Unie tot het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). Vierde en laatste speerpunt is de versterking van de zgn. monitoring mechanismen die

¹ Samenstelling:

Leden: Vries, K.G. De (PvdA, EK), Waalkens, H.E. (PvdA, TK), Jonker, C.W.A. (CDA, TK), Broeke, J.H. Ten (VVD, TK), Omtzigt, J.D.M.P. (CDA, TK), Bemelmans-Videc, M.L. (CDA, EK), voorzitter en M.J.M. Kox, (SP, EK).

Plv. leden: Blom, L. (PvdA, TK), Strik, M.H.A. (GL, EK), Lempens, P.P.E. (SP, TK), Weekers, F.H.H. (VVD, TK), Elzinga, A. (SP, EK), Aasted Madsen-van Stiphout, J.D.M.P. (CDA, TK) en Franken, H. (CDA, EK).

² <http://assembly.coe.int>

inzicht geven in de daadwerkelijke realisering van de standaarden van de Raad ten aanzien van democratie, mensenrechten en rechtshandhaving door de lidstaten.

2. Benoeming President en vice-Presidenten van de Parlementaire Vergadering

In deze eerste vergadering van 2011 heeft de Assemblee de zittende President, de Turkse afgevaardigde Mevlüt Cavusoglu opnieuw tot haar Voorzitter gekozen. De heer Kox werd door de Vergadering tot één van de Vice-Presidenten gekozen.

3. Spoeddebatten

Eveneens tijdens de eerste vergadering van deze sessie heeft de Assemblee, op voorstel van respectievelijk de fracties van de Europese Volkspartij (EPP), van de Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (ALDE) en van de Socialistische fractie (SOC) besloten een drietal spoeddebatten te wijden aan respectievelijk de volgende onderwerpen: 1) recent geweld tegen christenen in het Midden-Oosten 2) de situatie in Belarus in de nasleep van de presidentsverkiezingen van 10 december 2010 en 3) de situatie in Tunesië. Op voorstel van het Bureau van de Vergadering, het gremium waarin President, Vice-Presidenten, fractievoorzitters en commissievoorzitters de agenda van de Vergadering voorbereiden, heeft zij tenslotte besloten een afzonderlijk debat te agenderen over het functioneren van de democratie in Hongarije.

4. Wrede behandeling van mensen en illegale handel in menselijke organen in Kosovo (doc. nr. 12462)

Rapport

Namens het Committee on Legal Affairs and Human Rights heeft de Zwitserse afgevaardigde Dick Marty een rapport uitgebracht waarin, op basis van ingewonnen informatie, talloze concrete en gelijklopende aanwijzingen, wordt gesteld dat een aantal Serviërs en Albanese Kosovaren op geheime plaatsen in Noord-Albanië gevangen zijn gehouden door het Kosovaarse Bevrijdingsleger en zijn onderworpen aan onmenselijke en mensonterende behandelingen voordat zij uiteindelijk verdwenen. Tal van aanwijzingen lijken te bevestigen dat in de periode direct na de beëindiging van het gewapende conflict, nog voordat internationale troepen in de gelegenheid waren de controle over de regio in handen te nemen en de orde te herstellen, de organen van sommige gevangenen zijn verwijderd in een kliniek op Albaëes grondgebied om naar het buitenland te worden vervoerd voor transplantatiedoeleinden. Hoewel aan het begin van het vorige decennium reeds concreet bewijs van deze handel voorhanden was, hebben de internationale autoriteiten het niet nodig geoordeeld een nauwgezet onderzoek naar de gebeurtenissen in te stellen, dan wel deden zij dit onvolledig en oppervlakkig. De internationale organisaties in Kosovo gaven de voorkeur aan een pragmatische politieke benadering zich beroepend op het standpunt dat zij tegen elke prijs de stabiliteit op de korte termijn moesten waarborgen; zij offerden daarbij enkele belangrijke rechtsbeginselen op. De heer Marty stelt dat er onvoldoende onderzoek is gedaan naar het verband tussen de aanwezigheid van leden van het Kosovaarse Bevrijdingsleger en de oorlogsmisdaden die zijn begaan tegen de Serviërs en de Albanese Kosovaren. Het team van internationale aanklagers en onderzoekers binnen de zgn. European Union Rule of Law Mission in Kosovo, EULEX, dat verantwoordelijk is voor het onderzoek naar de aanklachten maakt vorderingen, in het bijzonder waar het gaat om het bestaan van geheime

gevangenis van het genoemde bevrijdingsleger in het Noorden van Albanië.

De heer Marty pleit er in zijn rapport voor zonder compromissen te vechten tegen straffeloosheid van degenen die deze ernstige mensenrechtenschendingen hebben begaan. Het feit dat deze daden zijn begaan in de context van een gewelddadig conflict kan een besluit om niet tot vervolging over te gaan nooit rechtvaardigen. Er kan niet gerechtigheid voor de winnaars en één voor de verliezers zijn. Het rapport bevat tenslotte een oproep aan de lidstaten van de EU om EULEX een duidelijke opdracht en de noodzakelijke politieke steun geven om de georganiseerde misdaad te bestrijden en recht te doen. De regeringen van Albanië en Kosovo zullen zonder reserve moeten meewerken aan de lopende en nog te starten onderzoeken.

Debat

Aan het debat over dit rapport werd deelgenomen door de leden De Vries en Kox.

De heer **De Vries**, sprekend namens de Socialistische fractie, wees erop dat het rapport-Marty de lezer terugvoert naar één van de donkerste perioden in de Europese geschiedenis: de oorlog in Kosovo. Oorlogen en gewapende conflicten houden nooit op, vooral niet voor diegenen die hun geliefden, vrienden en burens hebben verloren. Sommige mensen hebben leed ondergaan dat menselijk begrip te boven gaat; anderen hebben misdaden begaan en hebben misdaden ondergaan.

De oorlog in Kosovo, zo heeft Marty's rapport aangetoond, verschilt niet van andere oorlogen in die zin dat zij diegenen die haar hebben meegemaakt laat zitten met veel onbeantwoorde vragen; vragen over de talrijke schendingen van mensenrechten, over de plegers van de misdrijven en over diegenen die, zoals zo vaak, misbruik maken van de kwetsbaarheid en het lijden van anderen.

Het rapport velt geen vonnis en het is niet aan de Assemblee een vonnis te vellen. Het rapport is een dringende, goed gedocumenteerde en dramatische oproep aan de beschaafde wereld om mogelijk gepleegde misdrijven te onderzoeken. Op die wijze lezen en interpreteren de meeste leden van de Socialistische fractie de dramatische passages van het rapport: niet als een vonnis, maar als een onontkoombare herinnering aan onze taak en plicht om de waarheid op tafel te krijgen door de macht van de gerechtigheid.

Het spreekt vanzelf dat het rapport niet alle bevindingen van de rapporteur beschrijft en kan beschrijven. De meeste bevindingen en de meeste bewijzen die zijn aangedragen door getuigen zijn te gevoelig om openbaar gemaakt te worden omdat ze de veiligheid van de getuigen in gevaar zouden kunnen brengen. De rapporteur en deze Assemblee, zelfs als zij een begrijpelijke wens hebben om meer te weten, kunnen nooit de verantwoordelijkheid dragen voor het in gevaar brengen van mensenslevens.

Wat de Socialistische fractie als een vervolg op het rapport-Marty wil bereiken is een onpartijdig en internationaal gerechtelijk onderzoek naar alle feiten en aantijgingen in dat rapport. Alle betrokken partijen, in het bijzonder de respectieve regeringen, zullen zonder terughouding hun steun aan zo'n onderzoek moeten uitspreken en zonder reserves hun volledige medewerking moeten toezeggen. De Socialistische fractie wil dat de internationale gemeenschap haar verantwoordelijkheid neemt voor zo'n gerechtelijk onderzoek en dat zij instaat voor de veiligheid van getuigen.

Zo'n onderzoek, met waarborgen voor alle betrokkenen, zal de meest ernstige vragen die in het rapport-Marty staan vermeld ophelderen in het belang van alle betrokkenen en ieder van ons die gelooft in universele rechten en gerechtigheid. Er komt geen eind aan de oorlogsverschrik-

kingen, maar sommige van de meest brandende vragen moeten worden beantwoord om een veiliger weg naar de toekomst te kunnen vinden.

De heer **Kox**, sprekend namens de fractie van Verenigd Europees Links, merkte ter inleiding op dat de vergaderzaal van de Assemblee geen rechtbank is, de leden van de Assemblee geen rechters zijn en de heer Marty geen openbare aanklager is. De heer Marty is rapporteur van de Vergadering en hij is één van de beste rapporteurs. De rapporteurs liggen in de frontlinie van de Vergadering. Zij zijn degenen die haar van rapporten, ontwerp-resoluties en ontwerp-aanbevelingen voorzien. Dick Marty toonde eerder zijn bekwaamheden toen hij de geheime opsluiting en de illegale uitlevering van mensen op het Europese continent onderzocht. Met het voorliggende rapport heeft hij zijn kwaliteiten opnieuw laten zien.

De heer Kox herinnerde aan het feit dat de rapporteur zijn rapport heeft voorbereid na een verzoek van de Vergadering daartoe in 2008 nadat de zij aantijgingen had vernomen van de voormalige hoofdaanklager van het Internationaal Joegoslavië Tribunaal, mevr. Carla del Ponte. Zij vroeg in haar boek over haar werk in die functie aandacht voor de aanklachten omtrent de handel in organen van mensen die gevangen waren genomen door het Kosovaarse Bevrijdingsleger gedurende en na het einde van de Kosovo-oorlog en die later werden gedood en van hun organen beroofd. Deze Vergadering heeft om een gedetailleerd rapport daarover gevraagd en Dick Marty deed dat werk op een buitengewoon waardige, professionele en onbevooroordeelde manier.

Een belangrijke conclusie van het rapport luidt dat we te vaak de deelnemers aan een gewapend conflict opdelen in slachtoffers en daders en in winnaars en verliezers. Dat blijkt het geval te zijn geweest in het geval Kosovo evenals in de Bosnische en de Russisch-Georgische oorlogen. De heer Marty heeft laten zien dat de werkelijkheid veel complexer is en dat over-gesimplificeerde verschillen leiden tot onrecht en aan het recht doen aan iedereen in de weg staan. Een andere hoofdconclusie luidt dat er niet alleen in de nasleep van de oorlog verschrikkelijke dingen zijn gebeurd, maar ook dat zowel in Europa als in Amerika vele overheidsinstanties, inclusief inlichtingendiensten, zich bewust waren van datgene wat gaande was, maar zelfs niet hebben geprobeerd dat te voorkomen. Dat is tamelijk schokkend. Het raakt alle politici die hun regeringen verantwoordelijk houden voor deze vermeende medewerking aan en «cover up» van misdrijven. Laat ons niet vergeten dat in de Kosovo-oorlog het Kosovaarse Bevrijdingsleger een de facto bondgenoot was van de NAVO, de organisatie waarvan de meeste van de Raad van Europa-landen lid zijn. In uitgelekte documenten noemt de NAVO nu de Kosovaarse minister-president Hahim Thaci één van de grote vissen in de vijver van de georganiseerde misdaad. De heer Kox merkte op dat de fractie van Verenigd Europees Links alle voorstellen van de heer Marty steunt. In het bijzonder steunt zij het voorstel EULEX van voldoende middelen te voorzien om onderzoek te doen en te verzekeren dat uiteindelijk recht zal worden gedaan en de verantwoordelijken voor het gerecht worden gedaagd, niet alleen de soldaten, maar ook de hoogst geplaatste politici die betrokken waren.

Binnenkort zal minister-president Berisha van Albanië in deze Assemblee zijn. Dat hij rapporteur Marty een anti-Albanese racist noemde is schandelijk. Wij verwachten dat hij zijn excuses zal aanbieden aan diegene die één van de beste rapporteurs van de PACE is.

Aan het slot van het debat aanvaardde de Vergadering een resolutie waarnaar hier wordt verwezen.

Resolutie 1782

5. De bescherming van bronnen van journalisten (doc. nr. 12443)

Rapport

Door de Zweedse rapporteur van het Committee on Culture, Science and Education, de heer Morgan Johansson (Socialistische fractie), is een rapport uitgebracht waarin de bronbescherming van journalisten een basisvoorwaarde wordt genoemd voor zowel de volledige uitoefening van het journalistieke werk als voor het recht van het publiek om te worden geïnformeerd over zaken van publiek belang. In veel zaken hebben overheidsinstanties journalisten gedwongen of proberen te dwingen hun bronnen bekend te maken ondanks de duidelijke regels van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens en van het Comité van Ministers van de Raad van Europa. Het openbaar maken van informatie die de bron prijsgeeft moet daarom worden beperkt tot bijzondere omstandigheden waarin publieke of individuele belangen in het geding zijn en op overtuigende wijze naar voren worden gebracht. De vertrouwelijkheid van de bronnen van journalisten mag niet in de verdrinking komen door de toegenomen technische mogelijkheden van overheidsorganen om het gebruik van mobiele communicatiemiddelen en internet door journalisten te controleren. Lidstaten die geen wetgeving hebben waarin het recht van journalisten om hun informatiebronnen niet prijs te geven is neergelegd dienen zulke wetgeving tot stand te brengen in overeenstemming met de uitspraken van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens en de aanbevelingen van het Comité van Ministers van de Raad.

Debat

Van Nederlandse kant werd aan het debat deelgenomen door de heer **Franken**. Deze merkte op dat een voor de democratie noodzakelijke voorwaarde een systeem van «checks and balances» is. Dat betekent niet alleen de aanwezigheid van drie machten in de staat – wetgeving, rechtspraak en uitvoering – maar ook de noodzaak van een extra «systeemmacht»: de stem van het publiek zelf, de vox populi. De vox populi kan alleen functioneren als de mensen goed geïnformeerd zijn. Wij weten dat een basiswaarde – een basisrecht – in een democratie de vrijheid van meningsuiting en informatie is: de uitingsvrijheid en de vrijheid om enerzijds informatie te verspreiden en anderzijds om informatie te verzamelen. Journalisten vormen een beroepsgroep die publieke informatie of informatie met een publiek belang verzamelt en doorgeeft en verspreidt. Hun werk is daarom essentieel voor het overeind houden van een samenleving met een democratisch karakter. Het onderwerp van het rapport raakt dus aan het hart van de democratie. Vanuit dit besef valt het moeilijk zich te realiseren dat er in de lidstaten van de Raad van Europa nog veel – te veel – mis is als het gaat om de bescherming van de bronnen van journalisten. Het rapport bevat een lange opsomming van de misstanden. De heer Franken zei te moeten erkennen dat ook de Nederlandse regering onlangs is berispt wegens het ontbreken van adequate wetgeving in Nederland voor journalisten die weigeren informatie te verschaffen over hun bronnen. Journalisten moeten dat kunnen weigeren tenzij zij daarmee onevenredige schade toebrengen aan een hoger openbaar belang. Nog deze maand hebben wij kunnen zien dat de Hongaarse regering een wet indiende die journalisten dwingt hun bronnen te openbaren. Dat is dus de verkeerde weg. Om de problemen op te lossen dient er allereerst wetgeving te komen die voldoet aan de eisen van de uitspraken van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens. Verder dienen de nationale wetten op het gebied van opsporing, anti-terrorisme en het bewaren van data te worden herzien omdat zij te veel uitzonderingen bevatten en overheden te veel uitwijkmogelijkheden geeft in gevallen waarin geweigerd wordt een bron te

ontsluiten. In de derde plaats moet de Commissaris voor de Mensenrechten de wetten van de lidstaten nazien op de eerbiediging van de bronbescherming met uitzondering van de gevallen waarin zwaarwegende openbare belangen spelen. Tot slot bepleitte de heer Franken de aanvaarding van de door de rapporteur voorgestelde aanbeveling. Aan het slot van het debat aanvaardde de Vergadering een aanbeveling:

Aanbeveling 1950

6. De implementatie van uitspraken van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (doc. nr. 12455)

Het voorkomen van leed van vluchtelingen en migranten in uitwijzings- en uitleveringsprocedures (doc. nr. 12435).

Rapporten

Door het Committee on Legal Affairs and Human Rights is een rapport uitgebracht waarin er o.a. op wordt gewezen dat de Parlementaire Assemblee zich al jaren inzet om een bijdrage te leveren aan een effectieve uitvoering van de uitspraken van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens door het uitoefenen van parlementaire druk op regeringen in gevallen waarin zich uitstel van zorgwekkende omvang op het punt van de uitvoering van uitspraken heeft voorgedaan. In dit zevende rapport over de implementatieproblematiek heeft de commissie prioriteit gegeven aan de situatie in negen staten waar majeure structurele problemen hebben geleid tot herhaalde schendingen. De voornaamste problemen blijven de excessieve duur van juridische procedures (met name endemisch in Italië) chronische niet-tenuitvoerlegging van uitspraken van nationale rechters (veel voorkomend in Rusland en Oekraïne), mishandeling en overlijden van handhavingsambtenaren en een gebrek aan effectief opsporingsonderzoek in deze gevallen (vooral aan de orde in Rusland en Moldavië) alsmede onwettige en te lange opsluiting van preventief gedetineerden (vooral in Moldavië, Polen, Rusland en Oekraïne).

Naar de mening van de commissie vormen deze zaken redenen tot grote zorg en ondermijnen zij de rechtshandhaving in de betrokken staten in hoge mate. De commissie doet per land waar zij misstanden signaleert een aantal aanbevelingen en heeft daarnaast ook een aantal meer algemene aanbevelingen in haar rapport opgenomen.

In het bijzonder roept zij op tot het inzetten van nationale mechanismen, inclusief controle en onderzoek door nationale parlementen om de uitvoering van de uitspraken van het Hof veilig te stellen. Indien deze problemen niet worden aangepakt, zo waarschuwt de commissie, dan komt de toekomst van het Systeem van het Verdrag en zelfs van de Raad van Europa zelf in gevaar.

Door de Committee on Migration, Refugees and Population is in een afzonderlijk rapport gewezen op het feit dat artikel 39 van het Reglement van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens het Hof in staat stelt om op ieder moment in de procedure interim maatregelen (inclusief spoedeisende) op te leggen die lidstaten moeten uitvoeren hetzij in het belang van de partijen, dan wel in het belang van een goed procesverloop. Deze maatregelen zijn eerder grotendeels gebruikt om vluchtelingen, asielzoekers en migranten voor wie terugzending naar hun land van herkomst dreigde te beschermen tegen onheil. In deze gevallen roepen de interim maatregelen de betrokken staten op de uitzetting te stoppen in afwachting van de desbetreffende naderende uitspraak van het Hof.

Regel 39 is een procedurele regel van het Hof die bindend is. Ondanks het feit dat de meeste verzoeken op basis van dit artikel gericht zijn aan een

verbazend klein aantal landen zijn zij de afgelopen jaren in aantal enorm gestegen. Dat kan worden toegeschreven aan de toegenomen aantallen uitzettingen en een daarmee corresponderende afname van het aantal personen dat internationale bescherming wordt geboden. Het aantal verzoeken op grond van artikel 39 zal echter verder toenemen aangezien de toegang tot de procedure beter bekend en toegankelijk wordt in de lidstaten van de Raad van Europa. Terwijl de gevallen waarin landen geen gehoor geven aan de interim maatregelen ex artikel 39 relatief zeldzaam zijn, vormt het toenemend aantal inbreuken op regel 39, die tevens resulteren in schendingen van de Conventie, een ernstig punt van zorg omdat de betrokken persoon onherstelbaar leed wordt aangedaan en de integriteit van het systeem van de Conventie als geheel geweld wordt aangedaan.

De uitdagingen waarvoor het Hof en de regeringen zich gesteld zien bij de behandeling van verzoeken om interim maatregelen moeten niet worden onderschat. Het rapport beveelt staten aan hun verplichtingen onder de Conventie na te komen en de daadwerkelijke toegang tot Hof te waarborgen, daarbij inbegrepen de mogelijkheid voor alle personen binnen hun jurisdictie tot het vragen om interim maatregelen. Het rapport beveelt ook aan dat het Hof, het Comité van Ministers en andere organen van de Raad van Europa samenwerken om in te spelen op de veranderende praktijk van Regel 39-maatregelen en gevallen van niet-naleving. Er moeten belangrijke stappen worden gezet om kwetsbare individuen te beschermen tegen leed en onrecht en om de integriteit van het Conventie-systeem te handhaven.

Debat

Van Nederlandse zijde werd aan het debat deelgenomen door de leden Bemelmans-Vidéc en Strik.

Mevrouw **Bemelmans-Vidéc**, sprekend namens de fractie van de Europese Volkspartij, wees erop dat de Verklaring van Interlaken terecht het subsidiaire karakter benadrukt van het controlemechanisme zoals dat is neergelegd in de Europese Conventie voor de Rechten van de Mens, die op haar beurt de fundamentele rol die nationale autoriteiten, regeringen, rechtbanken en parlementen spelen bij het handhaven en beschermen van de mensenrechten op het nationale niveau benadrukt. De geloofwaardigheid van dat controlemechanisme hangt af van de juiste toepassing van de Conventie, waarbij het voor een deel gaat om de uitvoering van de uitspraken van het Hof. Het voorliggende rapport maakt deel uit van een belangrijke traditie in de verslaglegging over de implementatieproblematiek door de Assemblee. Deze rapporten hebben steeds opnieuw laten zien dat een grote meerderheid van de uitspraken van het Hof waren gericht tegen een klein aantal landen, terwijl de achterstand in het werk van het Hof vooral werd veroorzaakt door structurele problemen die bij herhaling werden gesignaleerd en waaromtrent reeds solide jurisprudentie bestaat. Zoals de voorzitter van het Committee on Legal Affairs and Human Rights in zijn toespraken zo vaak heeft opgemerkt, moeten schendingen van mensenrechten worden voorkómen. Dat is wat het subsidiariteitsbeginsel inhoudt.

Sprekend over de rol van parlementen merkte mevrouw Bemelmans-Vidéc op dat sommige parlementen, zoals die in het Verenigd Koninkrijk en in Duitsland, zich van effectieve procedures bedienen die garanderen dat zij door hun regeringen worden geïnformeerd over de uitvoering van uitspraken van het Hof – uitspraken die zowel het eigen land, maar ook andere landen betreffen – en die repercussies hebben voor hun nationale wetgeving. Parlementariërs moeten daarom een cruciale rol spelen in gevallen waarin nationale regeringen uitspraken niet uitvoeren, ook indien het gaat om aanwijzingen ex artikel 39.

Rapport nr. 12435 geeft, zo vervolgde spreekster, een compleet en leerzaam inzicht in de achtergrond en de praktijk van de aanwijzingen op basis van artikel 39 en legt terecht de nadruk op de noodzaak van het voorkómen van leed van vluchtelingen, asielzoekers en irreguliere immigranten voor wie terugzending naar het land van herkomst dreigt. Mevrouw Bemelmans-Vidéc merkte verder op dat het rapport van de Committee on Migration, Refugees and Migration, gezien de problemen bij de uitvoering van de Dublin-regels, precies op tijd komt. Het komt verder goed van pas omdat de verwachting zeker ook is dat er in de toekomst meer gebruik van interim maatregelen zal worden gemaakt. Deze problemen moeten dringend worden aangepakt, in de eerste plaats door de desbetreffende politieke lichamen en daarom ook door parlementariërs.

De fractie van de Europese Volkspartij verwelkomt, zo vervolgde spreekster, de aanbeveling dat het Hof, het Comité van Ministers en andere organen van de Raad van Europa gaan samenwerken om in te spelen op de veranderde praktijken rond Regel 39 en om gevallen van niet-naleving in de toekomst te voorkomen. Beide rapporten bevatten een belangrijke politieke agenda, een agenda die dringend om actie vraagt.

Mevrouw **Strik**, die het woord voerde namens de Socialistische fractie, complimenteerde de beide rapporteurs met de rapporten die beide handelen over de wijze waarop lidstaten reageren op de uitspraken van het Hof, of beter gezegd: de wijze waarop zij daarop niet reageren. De rapporteurs hebben hun gerechtvaardigde zorg uitgesproken over het niet uitvoeren van de uitspraken. Lidstaten hebben zelfs in sommige gevallen de interim maatregelen die juist zijn bedoeld om onherstelbaar leed te voorkomen, genegeerd. Indien iemand stelt dat hij na uitzetting zal worden gedood of mishandeld, moet het Hof die bewering natrekken alvorens de uitzetting kan plaatsvinden. Daar kan geen twijfel over zijn. Het gaat hier niet om een zaak van nationale soevereiniteit, maar om het recht op een effectief rechtsmiddel. Het is uiteraard aan het Hof om vervolgens zo spoedig als mogelijk te oordelen over de zaak zelf teneinde onnodige vertraging te voorkomen.

Terwijl de Assemblée het duidelijke signaal zal moeten geven dat niet-naleving onaanvaardbaar is, is dat niet genoeg. De rapporteurs hebben terecht de suggestie gedaan om verdere stappen te zetten om volledige naleving te bevorderen. Mevrouw Strik zei op dat punt drie suggesties te hebben. Allereerst bevatten uitspraken impliciet de noodzaak van structurele veranderingen in de wet of de praktijk van de lidstaat. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om de lengte van de procedures, het niet tenuitvoerleggen van nationale uitspraken en mishandeling door politiepersoneel en de straffeloosheid daarvan. De Assemblée en het Comité van Ministers zouden met het oog daarop moeten blijven pleiten voor structurele hervormingen.

In de tweede plaats dienen sancties te worden overwogen tegen lidstaten die systematisch en doelbewust uitspraken van het Hof negeren. Wij zullen de mogelijkheden van boetes, of zelfs van opschorting van hun lidmaatschap van de Raad van Europa moeten overwegen, zo merkte spreekster op. Aangezien het niet uitvoeren van uitspraken niet alleen regeringen valt aan te rekenen, moeten parlementen hun verantwoordelijkheid ook nemen. Indien zij dat niet doen zouden sancties tegen nationale delegaties moeten worden overwogen.

Tenslotte zei mevrouw Strik de verantwoordelijkheid van alle politici om de autoriteit van het Hof te steunen te willen benadrukken. Zelf heeft zij waargenomen dat er onder Nederlandse politici sprake is van een groeiende ontevredenheid over de uitspraken van het Hof. Zij twijfelen zelfs in het openbaar over de rechtmatigheid van die uitspraken. Spreekster zei dat als een gevaarlijke ontwikkeling te beschouwen omdat zij de effectiviteit van het Hof ondermijnt. De autoriteit van het Hof bepaalt

of het recht wordt gehandhaafd in de 47 lidstaten. Wij kunnen respect voor de uitspraken van het Hof alleen op een geloofwaardige en legitieme wijze vragen als we de uitspraken van het Hof niet ter discussie stellen. In het geval van de Dublin II regels houdt het Hof de EU simpelweg een spiegel voor. Wij kunnen de boodschapper nooit de schuld geven. Wij moeten de boodschapper respecteren en oplossingen vinden in overeenstemming met de regels van het recht.

Aan het slot van het debat aanvaardde de Vergadering een tweetal resoluties en twee aanbevelingen:

Resolutie 1787

Aanbeveling 1955

Resolutie 1788

Aanbeveling 1956

7. De situatie in Wit-Rusland (Belarus) in de nasleep van de presidentsverkiezingen

Rapport (doc. nr. 12494)

Door de Political Affairs Committee is een rapport uitgebracht over de gewelddadige repressie van het politieke protest dat volgde op de presidentsverkiezingen in Wit-Rusland op 19 december 2010. Het gerichte politieoptreden tegen politieke tegenstanders, mensenrechtenverdedigers, medewerkers van media en burgers leverde niet alleen een disproportionele reactie op de protestacties op, maar ook een rechtstreekse minachting van de kernwaarden die door de Raad van Europa worden uitgedragen.

De commissie veroordeelt de recente gebeurtenissen in Wit-Rusland ten sterkste en neemt zich voor de dialoog met de democratische krachten in het land, maatschappelijke organisaties, oppositiegroeperingen, vrije media en mensenrechtenverdedigers te versterken.

Gezien de huidige ernstige terugval stelt de commissie voor dat de Parlementaire Assemblée zijn Bureau oproept om de opschorting van de speciale gast-status voor het parlement van Wit-Rusland niet op te heffen totdat een moratorium op de uitvoering van de doodstraf door de bevoegde autoriteiten is uitgevaardigd en totdat er sprake is van substantiële, tastbare en verifieerbare vooruitgang in termen van respect voor de democratische waarden en beginselen zoals de Raad van Europa die uitdraagt.

Debat

De heer **Kox** nam deel aan het debat over dit rapport en voerde het woord namens de fractie van Verenigd Europees Links. Hij merkte ter inleiding op dat velen in de Vergadering diep bezorgd zijn over Wit-Rusland omdat het land midden in Europa is gelegen. Wit-Russen zijn geen buitenaardse wezens of vreemdelingen, maar zijn Europeanen. Wit-Rusland is geen afgelegen buitenland zonder relevantie; het is een deel van Europa. Het heeft een groot potentieel en zijn sociale en economische prestaties zijn, vergeleken met sommige andere landen, goed. Wit-Rusland zou daarom deel van de Europese structuren moeten zijn, in het bijzonder van de Raad van Europa en van deze Assemblée. Echter, hoewel de fractie van Verenigd Europees Links Wit-Rusland graag lid ziet worden, dienen regering en parlement van dat land de eerste en overtuigende stappen te zetten. De eisen van deze Vergadering zijn duidelijk en staan niet ter discussie; ze zijn redelijk en in lijn met de waarden die wij allen delen. Hoewel wij ons realiseren dat het niet gemakkelijk zal zijn voor de overheid van Wit-Rusland om aan deze eisen

van de Vergadering te voldoen en over zijn eigen schaduw heen te stappen, is dat toch dringend nodig.

Het zou goed zijn voor Wit-Rusland en zijn burgers om deze non-productieve weerstand te beëindigen en deze belangrijke stap voorwaarts te maken. Alleen dan kan het land één van ons worden en deelnemen aan de Europese structuren. Zo'n actie is belangrijk voor zowel de burens van Wit-Rusland als voor Europa als geheel. Wij kunnen ons geen blinden vlekken op dit werelddeel permitteren.

Zoals andere sprekers ook hebben gezegd zou een redelijk land in staat moeten zijn om op een positieve manier te reageren op redelijke verzoeken, voorstellen en eisen. De fractie van Verenigd Europees Links dringt er daarom bij de autoriteiten van Wit-Rusland op aan om een moratorium in te stellen op de doodstraf, alle politieke gevangenen vrij te laten en tegelijkertijd alle noodzakelijk juridische hulp en hulp op het terrein van gezondheidszorg te garanderen. Deze fractie dringt er daarnaast op aan dat Wit-Rusland de vrijheid van vereniging en die van vrije meningsuiting werkelijk toelaat zoals die al in zijn wetten zijn neergelegd.

De fractie dringt er bij Wit-Rusland ook op aan vrije en eerlijke verkiezingen te houden met vrije politieke partijen en vrije toegang tot de media. Zodra dat werkelijkheid is kunnen we een eerbare plaats voor Wit-Rusland te midden van ons en de andere Europese instituties vinden. Tegen de autoriteiten van Wit-Rusland en President Lukashenko zegt de fractie van Verenigd Europees Links: «u hebt lang genoeg gewacht; het is tijd om op te staan, te handelen en te veranderen, zoals Karl Marx zou hebben gezegd. De tijd begint te dringen, dus Wit-Rusland sta op als u werkelijk één van ons wilt worden».

Het debat werd afgesloten met de aanvaarding van een resolutie:

Resolutie 1790

De voorzitter van de delegatie,
Bemelmans-Videc

De griffier van de delegatie,
Nieuwenhuizen